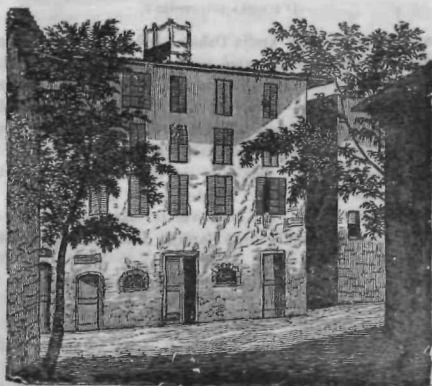

Napoleon I.

Podoba, katero imate pred seboj, kaže vam hišo, v kateri se je porodil mož, kateri je koncem pretečenega in v začetku sedanjega stoletja malo ne vso Evropo spravil v največji nemir in razburjenost. Ta mož je bil Napoleon I. Bonaparte, cesar francoski. Porodil se je v Ajacci na otoku Korziki v dan 15. avgusta 1769. leta in je bil drugi sin Karla Bonaparteja, korziškega patricija. Po priprostej vzreji, ki jo je imel doma pri svojih starših, prišel je 1779. leta v vojaško šolo v Briennu, kder se je s pridnostjo in ukazelnostjo zelo odlikoval. V vzpomladi 1785. l. je svoje vojaške nauke nadaljeval v Parizu. — Nam je Napoleon znan iz ónih krvavih bojev proti Italiji, Avstriji in Afriki, iz katerih se je vrnil zmagovalec in ga je francosko ljudstvo pozdravljalo svojega rešitelja. Po mnogih krvavih prekucijah, ki so se

vršile na Francoskem, ustanovil je Napoleon zopet stanovítnejši red v deželi. Odpravil je ljudovlado in se dal venčati za dednega cesarja francoskega (Napoleona I) v dan 18. maja 1804. leta. Napoleon se je vojskoval z Anglijo, Nemčijo, Avstrijo, Rusijo in Španijo. Pri nas v Avstriji je bilo glavno bojevanje na Laškem. Tu je Napoleon vodjo za vodjem pobil, armado za armado končal, mesto za mestom dobil in na zadnje ostanke cesarske vojske v Mantovo zapodil, ki je bila potem več mesecev trdo oblegovana. Nadloge, katere so ti vojaki med oblego trpeli, so nepopisljive; od zunaj je pritiskal sovražnik, a od znotraj so soparica, kuga in lakota uboge morale. Med temi nesrečnimi je bil tudi polk Slovencev iz Kranjskega, ki so do malega vsi poginili v oblegani trdnjavi. Francozi to pot niso dolgo pri nas ostali, ker sta v dan 18. aprila 1797. leta cesar Franc II. in Napoleon mir storila proti temu, da Avstrija Francozom prepusti Milansko, zato pa dobi Benedke v odškodovanje. Ali Francozi so bili čedalje silovitejši in Napoleon, postavši cesar francoski, hotel je napraviti državo, katera bi vso Evropo obsegala.

Zaradi tega so se začele 1805. leta nove vojske in Francozi pridrli so, cesarsko armado na Ogersko podeč, tudi v Trst in Ljubljano ter so razpisali v obeh mestih silne vojaške davke v denarjih, vrhu tega pa še hrano in obleko za vojake.

Ali tudi mogočnega Napoleona, kateri je toliko tisoč ljudem vzel življenje, zadela je maščevalna roka božja. Božje in človeške pravice je teptal z nogami in zato ga je vse sovražilo. Po krvavej tridnevnej bitki pri Lipskem 17. 18. in 19. oktobra 1813. l. se Napoleonu sreča ni več povrnila in v odločilnej bitki pri Waterloo-u v dan 18. junija 1815. l. je bil popolnem premagan. Po tem boji odpeljali so ga na otok sv. Helene onkraj ravnika, kjer je v dan 5. maja 1821. l. v 53. letu svoje dóbe zapuščen umrl.

T.

Magij Bardija.

(Perzijska pripovedka.)

Za slavnega perzijskega kralja Dshema je bil v Pasargadah nek Bardija najmodrejši magij. A ne samó moder, tudi pobožen je bil. Prebiraje avesto, rekšj svete zakone Zaratustre, vedel je vse modrosti svetá. Nekateri so trdili, da mu je razodeva sam Ahuramazda (Ormuzd). Vsi so hodili k njemu svetá iskat, celó kraljevi svétniki so prašali poprej njega, kakó naj razsodijo kako važno zadevo, kakó naj svetujejo kralju.

„Tako je rekel Bardija,“ dejalo se je in vsak je stvoril takó, kajti Bardije magija besede so bile božje besede, besede Ahuramazde.

Kralj Dshem je razvidel, ker se je vse le takó delalo, kakor je Bardija hotel, da prav za prav ni on kralj, nego Bardija. Jezen pokliče modrega magija pred-se.

„Vsi govoré v mojem kraljestvu, da ti vse veš. Ako je to res, povej mi, kaj jaz zdaj le nameravam?“

„Mene s pota spraviti,“ odgovori magij resno.

„Kakó, da se mi upaš tedaj kljubovati in da se vender prikažeš pred mojim obličjem?“ vpraša kralj.

„Dshem, tvoja nesreča bi bila, če mene umoriš. Jaz sem tvoj rob in ležim pred teboj v prahu, umori me, če hočeš!“

Ustrašil se je kralj pri teh proroških in pretečih besedah.

„Vstani Bardija! Bodi moj brat! Polovica mojega kraljestva je tvoja.“

„Kralj, rad sem tvoj brat, tvoj prijatelj, tvoje dežele pa sam vladaj, jaz ti hočem pomagati.“

Mnogo let sta skupaj vladala kralj Dshem in modri Bardija. V Perziji ni bilo uboštva, v vednem miru so bile dežele, vojská ni bilo ni z domačimi, ni s tujimi sovražniki — kupčija in poljedelstvo sta cveteli.

„Srečna Perzija, srečni Perzijani!“ imenovali so tudi vsi drugi narodi kralja Dshema dežele in njega podložnike.

Postaral se je pa modri Bardija in prišel je dan njegovej smrti. Žalosten je bil kralj in prosil Bardijo, naj moli k Ahuramazdi in k bogu Mitri, naj tudi njemu potekó življenja dnevi ob jednom z njegovim.

„Nikari se ne pregreši takó, Dshem moj ljubi! Če Ahuramazda hoče, da življenje človekovo še ne ugasne, ne smemo ga prositi, da naj umerjemo.